

Nasha Sloga izlazi svaki
i 16 dan mjeseca i stoji
poštarijom za cijelu godinu
2 f. a za kmeta 1 for.;
razmjerno za pol god. 1 f.
a za kmeta 50 novč. Izvan
carovino više poštarina. Po-
jedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga svo pokvari.“ *Nar. Post.*

Oglaš se primaju po na-
radnoj cieni. Pisma neka se
šalju platjene poštarijom.

Nepotpisani se dopisi ne-
upotrebljavaju. Dopisi se ne-
vraćaju. Uredništvo i Od-
pravništvo nalaze se *Via*
Nuova N.º 4 piano 1.

Godina V.

U Trstu 16. Februara 1874.

Broj 4.

Pogled po svietu.

U Trstu 15. veljače.

U ovaj čas su sve oči uprte u Petrograd, kamo je nj. Veličanstvo, naš car, prispio dne 13., u tri sata po podne. Ča do Gađina dođdoše mu nasprotu carski ruski knezovi, a na petrogradskom kolodvoru dočekao ga i najsrdačnije pozdravio car Aleksandar sa svom svojom obitelji, pa odveo kroz dubkom pune i svečano nakičene ulice u svoj tako zvani zimski dvor. Sad se sav svijet domišlja, kakove će posljedice imati prijateljsko rukovanje tih dvaju mogućih okrunjenih glavah. Mi mislimo, da će svakako bolje, nego li je imalo u svoje doba njihovo razdruženje.

U Beču da je prieko dvadeset i pet tisućah radnikah bez dobitka, za to je nj. Veličanstvo, prije nego li se dao na put, naložio pismeno predsjedniku ministarstva, knezu Auerspergu, neka gloda otvoriti na državne troškove kakvo djelo, da može svijet, gdje god je potreban, što god zaslužiti. Pak se baš čuje, da ministarstvo išće od carevinskoga vlača trideset milijunah, da se u tu svrhu započne gradjenje nekih željeznica, medju koje spada i željeznica dalmatinska.

Carovinsko vieće neumorno posloje, baveć se zakonskim osnovami, što mu jih je ministarstvo predložilo glede novih odnosa crkve i države. Ljetošnje delegacije da će se otvoriti negdje prama koncu mjeseca travnja.

Knez Bismark, siloviti kancelar carstva njemačkoga, hoće u svojoj oholosti da zapovjeda svemu svietu. Zabio si u glavu, da tobože razruši katoličku crkvu. Pak piše svim susjednim državam, neka zapriete svakomu, a naime biskupom, neka se netuže, ni pismeno ni ustmeno na njegova djela i na njegovo proganjanje crkve božje. Dne 3. tek. mjeseca dao je noćnim zakonom uhvatiti poznatijšoga nadbiskupa, grofa Ledolovskoga, te odvesti u tamnicu u Ostrovo. Za što? Za to, što ovaj kaže, da se nesmie i nemože po duši pokoriti nekim pruskim zakonom, koji su protivni sveobćim zakonom crkvenim. Ta sreća da čeka a druge njemačke katoličke biskupe. Dosad je Bismark bio velik, a odkad se stavio na crkvu, postao je maljušan, kao svaki drugi čovjek. Crkva neima drugoga oružja, nego ope riječi kralja Davida: Jer vjernjem, zato i govorim. Ali to je tako ubojito i strašno oružje, da je smrvilo i unistilo i veće nasilnike, nego li je Bismark. A to oružje kao da se diže po malo proti njemu u svoj Evropi. Tako se čita, da se neki dan držao u Londonu veličanstveni tabor, na koji su došli zastupnici najstarijih i najbogatijih plemenaških obitelji engleskih, pa iz koga se prosvjedovalo proti Bismarku i njegovu postupanju proti katoličkoj crkvi.

U Italiji je ministarstvo bilo predložilo parlamentu zakonsku osnovu o podmorashom šiljanju djece u školu i o izklučanju nauka kršćanskoga iz taljanskih školah. Taj ministarski predlog je pao većinom samo od nekoliko glasovah. U Engleskoj su izbori izpali u uzdržnjačkom smislu, zato će sadašnji ministar predsjednik sa svojim ministarstvom morat odstupiti.

U kneževini Srbiji narodna je skupščina dokončala svoje djelovanje, pa se svečano zatvorila, poslje što je proglasila nekivim ministra rata, koji se pred njom javno prao i oprao od podignute proti njemu tužbe.

Što je učinio i učiniti ima hrvatski sabor.

Tko je pravedan i prosudi sve okolnosti, u kojih je hrvatski sabor morao djelovati, priznati će mu — piše narodno glasilo u Hrvatskoj — da je veliku revnost razvio i gledao izkupiti onu rječ, koju su zastupnici kod izbora zadali narodu i opravdati nudo, koje je narodna stranka uzbudjivala, dok je oporbu vodila.

Najprije zadala je saboru mnogo posla i otela mnogo vremena novolja nagodbe medju strankami. Koliko se jo odozgo pod prijetnjom saborskoga raspusta nalagala nagodba, toliko je u saboru stajalo u koristi nekim ljudem, da pregovore razvlače i konačno raztrgnu. Provladana jednoč ova muka, čekala je u Pešti druga još teža, gdje je ugarski kraljevinski odbor imao ugovarati i nagodbu sklopiti sa strankom vrlo oklevetanom, osunujčenom i omraženom. Tako je morao svaki korak zapeti o sto klipovah, uz nemirajuće ni jedan čas spletke iz Zagreba predene, dok se je napokon skoro iza godine dana došlo do nekakva posljedka. A cijelo ovo vrijeme sjedio je u banskih dvorih Ant. Vakanović, koji je imao sasvim druge brige, no da misli na zakonske oskove, vrstne valjano urediti zemlju.

Došav napokon do nekakve pogodbe medju kraljevinskim odbor, popriječila se je pred sabor nova težkoća, tko da preuzme i sastavi novu vladu. Istom u rujnu dobije zemlja bana, koji je morao o tom misliti, kako će sastaviti vladu, udovoljiti silnim vapajem dolazećim iz svih krajevah zemlje i misliti na osnove, koje bi saboru predao, da ih razpravi u tri tjedna do sabora ugarskoga i u dva tjedna božićnih sjednica. Možemo upravo reći, da je sabor imao samo pet tjednah sgodnih za oduševljeni, ničim nepriječeni rad. Sad se istom može pravedno ocieniti velika revnost sabora, koju ugarsko zastupstvo ne može dovoljno razabrati i obnena-vidjeti.

Medju stečevinami sabora nije najmanja ona duševna, da je sva Krajina u jedan glas zavapila: primite nas u svoj naručaj,

PODLISTAK.

RAVAN PUT NAJBOLJI PUT.

Necu više da se ljutim na dažd, pa neka još toliko lije, odkad mi je kazao prijatelj Srećko Vrlić, da ima daždu zahvaliti svu svoju sreću. Mili moj Vrlić baš je vrlji čovjek, pravi dobričina, uvijek pripravan, u svakoj stvari naći samo dobro, pripisati providjenju Božjemu sve što se dogodi čovjeku, a što ljudi obično pripisuju slučaju, te netražiti sto korakah daleko, što može naći na deset — zadovoljan naposljed, ako bi postignuo što bi želio — rječju, on bijaše Vrlić! —

Ajdo da uljudnim čitateljem pripoviedim, što mu se dogodilo. Bijaše on sin seljaka više siromašna nego li imućna, kakovih ponajviše nalazimo u našoj Istri. — Dostignuv na Bečkom svončilliču dostojanstvo liečnika, vrati se kući, da medju svojimi dragimi još po koji danak veselo sprovede prije svoga odlazka u grad, gdje je namio tražiti mjesto svojemu budućem službovanju. — Pitate me: „Kako je Srećko mogao dovršiti tako dugotrajno i skupe škole, a otac mu siromak seljak?“

Evo vam odgovora.

Čovjekoljubivi njegov župnik zauzme se za bistra i vrla dečka, kako to u Istri no riedko biva — i skloni oca mu, da ga

dado u škole, koje sve, velikim požrtvovanjem od strane onoga župnika, čto Srećko sretno i dovrši. Ovako se je i po koji drugi siromašni mladić izškoloao pomoću vrloga svećenstva, samo što se često dogodi, kad takovi dođu do kruha, da onda povraćaju dobroćinom dobiveno dobro nezahvalnošću te pogrdjivanjem i sramoćenjem svemu svećenstvu, sv. vjere i samoga naroda, iz kojega su potekli. — Nego pustimo ta žalostna razmatranja i vratimo se k našem Vrliću, koji nije u nikakvom obziru spadao u red tih nezahvalnikah.

Vrativ se dakle u svoj zavičaj, Srećko se odmah opot udmaći medju domaćimi u oćinskoj kući, zabavljajuć se u susjedstvu posried proatih nekih seljakah isto onako, kao da se šće po Beču, obkružen sijajnošću i množinom svieta.

Čuo je više putah, a i sam doživio, kako je ovaj ili onaj, ostaviv svoju domovinu i svoje rodjako, stekao u inostranstvu sreću i blagostanje. Zato nammi i on podati se širom biela sveta i u kojem velikom gradu iskatii svoju sreću. — Ne što bi bio više pohlepan za čašću i bogatstvom nego li su drugi, nego nije uvidjao, zašto nebi i on u inostranstvu mogao doći do časti i sreće; a nije se otimao ni misli, da mu možda podje tamo za rukom, dobro se i bogato ocieniti.

Od mlada mrzoć na bezposlenost i punu nade i pouzdanja u budućnost, kaniše jurve odputovati, kad čto mali slučaj — ili kako bi on kazao — providjenje Božje, stvar drugačije okrene te odlučii o njegovoj sudbini.

Jednoga dne zajuše oćina vranca, da prije odlazka iz domovine pohodi još svoje prijatelje, a medju njimi i mila si pobra-

da složno djelujemo o skupnoj sudbini i budućnosti; a zatim da je sva zemlja vredijim licem odahnula i povjerovala u bolja vremena i mogućnost svoga razvika složnim i praktičnim djelovanjem.

Puku su dana dva znamenita zakona: odkop od rabote i koliko je igda moguće pravičan način razdiobe. On još očekuje rješene urbarskih odnošnjah, valjan učionski zakon i sdušnu, jednostavnu upravu. Mi se izvjestno nadamo, da će vlada pripraviti za buduću saborsku sjeditbu zakonske osnove ovoga smjera. Što se naročito tiče pučke škole, osnova prijašnje vlade, prošav prosudu carske pisarne, povraćena je bann, s onoga posve opravdanoga razloga, da se bann ne može nametnuti tuđja osnova. Sdušna pak i jednostavna uprava usko je spojena s onimi preinakami, koje ho je u jednoj sjednici predstojnik Živković naviestio kano prvu zadaću nove vlade. S njimi je usko spojena napredna uredba i naših obćinab koli gradskih toli seljačkih. S njimi je usko spojen i izbor najodabranijih upravnih činovnikah i sudacah.

Sve to očekuje, s pravom i velikom žudnjom, zemlja od vlade, koju pouzdano i ponosno svojom zove i od sabora, za koji se je velikim naporom borila.

Zakonska osnova, koja ujamačuje slobodu pisana govora, tolika je potreba i toliki zahtjev svakoga političkoga razvika i političke slobode, da ovaj sabor ne može dovršiti svoga djelovanja, a da ovoga zakona ne donese.

Kako je vidjeti, još je mnogo i težkih zadatakah ovomu saboru. No nastavi li se onom revnosti, kojom se je počelo, a nastaviti se mora, mi smo uvjereni, da će on svoju zadaću, sretno i koristno rješiti, te s pouzdanjem kod novih izborah zatražiti odobrenje svoga rada.

Kozice (boginje, ospice).

Već su skoro dvie godine danah, što se čuje, da kozice ovdje i ondje ljude nemilo napadaju i mnogoga u grob spravo. Zato neće bit u nevieme, ako našim čitateljem koju i o njih rećemo, podavši jim naimo one naputke, koje o toj bolesti podaju znanost i iskustvo.

Od istočnih stranah, gdje je gnjezdo mnogih najstrašnijih kužnih bolestih, dojdose k nam u Europu i *kozice* u XII. stoljetju. Od onoga su se vremena udomaćile i u ovih naših krajevih. Mnogo puti bi se prikazale kao ljuta kuga, moreć ljude na tisuće, a liečnici se dugo vremena mućili, nebi li što iznašli, čim bi se čovjek od njih obranio. U Turskoj još mnogo prije, nego li je učio inglezki liečnik (ljekar) Jenner ciepati ljudem *kravje kozice*, ciepali bi prave kozice navlastito ženam, da jih tim očuvaju kozicah, koje bi jim obraz razpraskale i nagrđile. Prave kozice ljudem ciepati, mnogo je pogibeljno, jer se lahko sgodi, da neostanu na onom mjestu, gdje su ciepane bile, nego se po svom životu razšire i prouzrokuju posve pogibeljnu bolest. Rečeni liečnik Jenner, koji je učio *kravje kozice* ciepati djeci, od ovih uzet materiju i njom druge ljude ciepati, postao je tim velik dobročinitelj naroda čovječanskoga. Ovakovo ciepljenje očuva čovjeka, da se ga prave kozice lahko neprimu, i ako bi se ga kad i primile, da obično nebudu huće. jer jim ciepljenje moć oduzme. Nu ipak treba znati, da ciepljenje kozicah neće očuvati čovjeka za *vis* njegov život, jer življenje nakon nekoliko godinah u čovjeku sve promieni: njegove kosti, meso, kožu, vlase itd., pa isto tako vremenom sgine iz njega i ona

moć ciepljenih kravjih kozicah, koja ga je donekle od pravih kozicah branila. Bit će zato veće dobro, da si odrasao čovjek daće i po drugoć kozice ciepiti. O ciepljenju kozicah mi nonaumismo ovdje govoriti nego samo toliko, koliko treba, da ljudem u obće preporučimo *ciepljenje kozicah*, i da ujedno liečnike, koji jih ciepaju, jedino o tom opomenemo, da djeca, od kojih uzimlju materiju, da njom druge ljude ciepaju, budu djeca *zdrava i od zdravih roditeljah*.

Naša osobita svrha je ovdje ta, da osvjedočimo ljude, kako im se je po mogućnosti, *gledati* najetbe kozicah, i da kozicah bez liečnika nelieće.

Akoprem nije nemoguće, da se dan danas, gdje su se kozice udomaćile, oboje od njih takodjer i oni ljudi, koji se jih nigdje nisu dotaknuli, ipak se gotovo zna, da se po *dotaknutju* najlaglje nabave i šire. Radi toga, tko neima nastojati bolnika, neka gleda da nedojde u *doticaj* s kozicavim čovjekom; a tko to učiniti ne može, nek se barem gleda, što mu je više moguće. Iskusilo se je i to, da tko po svojoj naravi nije *naklon* na tu bolest, neće je ni dobiti. Nu komu to unapred poznato biti može?

Kozice su mihurici na koži, koji se prikazu kakvih 5 il 7 danah po tom, što se jih je čovjek nabavio; najprije počnu na gornjem dielu tiela, u 3 dana pokriju već il manje vas život, a kadkad tako strašno, da čovjek oslipe il oglušti. Prije nego li niknu po životu, silnom se vrućicom (febrom) mnogokakva znamenja prikazu, tako da mnogokrat s početka bolesti, ni sam liečnik nezna povedati, hoće li biti kozice ili neće. Ako se pa kad kozice po životu s labka osuti nemogu, uzrokuju bolniku u *mošganah* takvu muku, da je vas izvan sebe i strašno ga trzanje lomi, il pak bljuje radi *tožkoće*, koju čuti na plućih i želudcu.

Kozice se s prva prikazu kao *crvene* bušje *piknje*, koje se u kakve tri dni u *prišće* pretvore, nakon nekoliko danah *ognoje*, učine *hrastu*, *osuše* i *odpadu*, a po tom za dugo vremena ostave piknje na koži i osobito po licu.

Kako se pa čovjek kozicah *nejeti* može?

Kozice se *prva dane* najeti mogu od bolnikove *sapa*, koja ima nokak osobit duh, jednak duhu pliesniva krahva. Kad već bolnikova sapa tak duh ima, ako se jošte i nisu kozice po životu prikazale, svejedno se njom okužiti može čovjek, koji ju diše. A kad se kozice *gnojiti* počnu, il jurve diolaju *hrastu*, tad već nebi vaju najetljivo po sapi, nego po gnojnoj hrastavoj kužnini, i to mnogo više nego li bijahu po sapi. To je ono, što si svaki čovjek dobro zapamtiti ima, da se naimo s prva čuvati znade od bolnikove sapa, a za tim još većma kužnino, koja iz ognjenih kozicah i njezinih hrastah teče. Najhudje i najnajetljivije su tako zvane *crne kozice*, kad se naimo na mjesto bielkastih *priščićah*, *ornkasti miehuri* sa *smrdljivim gnojem* narede, tako da je čovjeku mućno blizu biti. Zato preminuvše od crnih kozicah treba što je prije moguće prenesti iz kuće u mrtvačnicu.

Tko dakle nemora, taj nek se nikad *nepriviđi* kozicavu čovjeku, a tko mora da bolniku pomaga, taj nek k njemu tako pristupa, da ni njegov *duh*, ni *sapa* izpod pokrivala u njega neuhiti. U sobi iliti mjestu, gdje bolnik leži, netreba se bez potrebe dugo vremena baviti.

Da se pako *soba*, gdje bolnik leži, neprenapuni kužnino, treba da bude, koliko je moguće, zračna i nezatuhljiva, da se *svačez dan okna* (*ponoštre*) *par puti odpru* i bolnik med tim pod pokrivalo sakrije, da se nenahladi. Na ovaj se način zrak u sobi mnogo bolje čisti, nego li da se u njoj smrikovo drvo sažge, il pa octom

tima iz školske dobe, popa Jovu, koji obavljao službu duhovnoga pomoćnika u nekom gradiću u doljnoj Istri. Na povratku od njega u svoje selo zateče ga na putu kiša.

"Tako valja", reče Vrlić, "toplina mi dosad jako dodijala, ova će me rosica malko razhladiti!" — Ali mjesto rose, udari silan pljus. — Srećko se ognje svojim plašćem zavije okrajnik okolo glave, pritlači široki šešir na obraz, pa neka daždi, koliko ga volja!

Premda bijaše od naravi veoma strpljiv, činilo se, da ga kiša izkušuje u strpljivosti, jer poče liti baš kao s kabla to u nekoliko časovah bijaše sva okolica živa kaluža.

Do kože nokar, a na duglo i široko nevideći zaklona ni krova, izgubi Vrlić najposlje i strpljivost, kad eto na jedanput ugleda ne daleko pred sobom troje ženskih glavah, stojećih na nekom razkrižju.

Bijahu to tri mlade djevojke, po svoj prilici vraćajuće se od kakovog sajma, pa se bjehu ustavile na onom mjestu, da prije razstanka još koju reku pod širokimi kišobrani.

"To je moj spas!" — pomisli si Vrlić, kojega u hip prodje sva zla volja. — Priviđiv se mladim djevojkam, zapita ih, kojim mu je putem udariti, da u najkratje vrieme dospje pod krov, gdje bi mogao i prespati.

Sve tri u isti čas, spravih ruku, a svaka na drugu stranu: „Ovamo na desno!" — „Onamo na levo!" — „Evo ravnin putem!" — rekoše zajedno, kao na jedan dušak?

Kojaj vjerovati? — koju slušati? — Jesu li tri neta jednako blizu? — Ili varaju se djevojke, ili hoće da mu se narugaju.

„Eh, čemu razmišljati dugo?" — reče Vrlić sam sobom. — Čovjek nebi bio zdrave pameti, kad bi išao desnom ili lijevom, kad može ravnim putem. — I jaši napred putem, koj mu pred okom.

Djevojka, koja mu bijaše svjetovala, noka udari onom stranom, dade prijateljicam ruku i dobar večer na oprost, to se stavi i ona na put. Usljed veliko kiše bijaše cesta jako blatna zato nije mogao ni konj hoditi brže od pješke putujuće djevojke. Kad i kad bi djevojka uzmakla napred, onda bi išla poaganije, da neizgubi putnika s oka. Brižljivo pazi na to, da mu naznači najbolje prolaze i kad jednom nehotjaše konj preko poveće kaluže, priskoči djevojka, primi konja za uzdu i provede ga dragajuć preko nje.

Na što misli u taj čas naš putnik? Sigurno ne više na kišu, nego na uljudno poslužno djevojče, koje se tako junački izpostavlja kiši i blatu, da ugodi nepoznanu čovjeku. Gdje je gradjanka, koja bi šta takva učinila?

Dakako mlada seljakinja nije nipošto za gosposke dvorane. Al evo kako joj je ponuđanje lagabno, umiljato i postojano, kako se kreće i vrti! — Nije li joj lice liepo, dražestno miho, u svoj osobi naravska krasota? — Doduše netreba joj mnogo nakita, pa se može mjeriti sa najljepšijimi *štorami*.

Za četvrt sata dospiju po kiši naši putnici u selo. Tu stupo u čednu kuću, koja dakako nije pet kati (podah) visoka, niti je po pravilih gradjevno umjetnosti sagradjena, al ipak oku veoma ugudja, i kad je nebi zasjenjivao tra, pun žutá grozđja.

U toj su kući stanovali roditelji mlade djevojke. Kako si, a kim si, bilo je dosta pitanja. Za čas uzplamti vesela vatra na prostornu ognjašću, na žarećem se uglojnu stoji ponjava, dražinski

na razžarenu željezu il kamonu prokadi. Nije doista ni ovo suvišno nu najbolje se zrak u sobi čisti, kad se zločest ispusti, a zdrav uvede. *Cista, prostorna i već hladna nego li vruća soba najprva je liekarija kozičavim ljudem; pa i postolja jim zato nesmie biti blizu peći. Mnogi jurva radi vruće sobe i smrada poginaše.*

Kako pa liečiti kozičava čovjeka?

Liečenje kozičava čovjeka jest stvar liečnika. Nu dok liečnik nedođe i pošto je došao, neka si svaki zapamti što sliedi.

Ako su se kozice u čovjeka urinule, *nijedan liečnik nijedna liekarija neće jih već zatrti.* One će tada da svoj tok u čovjeku dokončaja, raspasti se naime po životu i dozoriti, pošto već jednoč počnu. Ljekarijah iz liekarnice u obće tada netreba nikakvih; *soba nek bude već hladna nego li vruća, pokrivala ne prevoć i osobito pernasta ne; vodu (nu nepremrzlu) neka pije čistu, il pa nešto malo okisanu limunom il octom. Vino kañoti i svako drugo vinsko pitje i hrana je otrov za takove bolnike. Juha il po koja pečena jabuka budi jim hrana.*

Da si bolnik kozice *negrebe i nelupi*, kad ga srbe, i da mu se grde brazgotine nenarede, treba mu je mazati s uljem il s kojom drugom čistom mastjom; djeoci se pako uviju ruke kakovim mehkim povojem, da se negrebu.

Evo ono što se o kozicah reći može, toli na korist bolesnih, da bolest laglje podnesu, koli i na korist zdravih, da se kozicah oduvaju.

Sve ostalo je liečnikov posao, koga, ako je moguće, treba udilj na pomoć pozvati.

Iz slov. Novic.

PROSVJED.

U 1. ljetošnjem broju *Naše Sloge* se čita u talijanskom izvorniku osuda, što ju je dno 24. studenoga prošle godine 1873. izrekao kotarski sud krčki.

Polag te osude je g. R. Dajmović, župan dražki, tužio g. D. Desantića, občinskoga načelnika bačanskoga, jer da ga je ovaj uvriodio nekojimi pogrđnim besjedami, koje je dno 10. listopada iste godine, prigodom izborah, izustio proti Hrvatom i hrvatskomu narodu.

U toj se osudi priznaje, da su besjede, što jih je obtuženik izustio, zbilja uvredljive za svakoga Hrvata, al se na koncu ipak nekrivim proglašuje, jer da tužitelj nije Hrvat, buduće se rodio na otoku Krku, pa s toga da neima prava ni zadovoljšćine iskati.

A sad se čuje, da je i prizivni sud u Trstu, komu se bio utekao g. Dajmović, isto misle, pa da je potvrdio rečenu osudu.

Ta stvar je dakle zakonito i pravovaljano dokončana, pa joj po zakonu neima i nemože imati od nikad prigovora. Toga radi nije ni nam podpisanim ni na kraj pameti, da prigovorimo ni rieči proti zakonitosti i valjanosti te osude.

Ali eno, u toj osudi, u koliko ju mi poznajemo iz javnih novinah, jest rečeno, da g. Dajmović nije Hrvat, buduće se rodio na otoku Krku. Što sliedi iz toga? Iz toga sliedi, ako nije Hrvat Dajmović, da nismo Hrvati ni mi, koji smo se takodjer rodili na ovom otoku.

Ta besjeda je skroz i skroz kriva i protivna našoj narodnoj svijesti, jer mi neznamo drugo, nego da smo od starine Hrvati po krvi i jeziku, akoprem nospadamo slučajno k sadašnjoj kraljevini

Hrvatskoj. Kod nas na Otocih i u ostaloj Istri nezna ni diete drugač odgovoriti, nego da je Hrvat i da govori hrvatski.

Toga radi mi podpisani prosvjedujemo što krepče znamo i umiemo proti toj besjedi, jer kako je Niemen i Talijanu, stanovali oni i u Americi, sveto i neoskvrnivo njihovo ime i njihov jezik, tako je i nam Hrvatom u Istri.

Na koncu nemožemo da neizjavimo sveobću živu želju, da nam se već jednom počne suditi i pisati u našem jeziku, pa tako zadovolji i zakonu, na koji se pozivamo.

Na otoku Krku u februaru 1874.

(Sliede podpisi.)

Franina i Jurina.

Fr. Dokle god budu naši ljudi slepi!

Ju. Kad te se već jedanput počeo v Istri otvarat i ženske škole?

Fr. Ter jih je već puna Istra, ač skoro va svakoj drugoj školi uče ženske i mužku decu.

Ju. Uh, tu će dakle bit dosta lajavac!

Fr. Neće ni koliko misliš, ač su većinom i one sve *mutaste*.

Ju. Dokle će zaboga tako durat?

NARODNE PJESME ISTARSKÉ.

Vidovljena devojka.

(Brgudska.)

Polhvali se Vidoviću starde
 Pul' mladoga cura na večeri,
 Da on ima do devet sinova,
 A on nima sina ni sinova,
 Neg' do devet polopih devojak,
 Sve do mlade kćeri Margarite
 Nije prošla ni nedelja dana,
 Od cura mu drobna knjiga došla,
 Da on ima na vojnieu pojtji,
 Ili pojtji ili poslat sina,
 A on nima sina ni sinova,
 Neg' do devet polepih devojak
 Sve do mlade kćeri Margarite
 Pa Vidović tužan i žalostan,
 Da je njemu na vojnieu pojtji.
 Govori mu kćerka Margarita:
 Aj ti Boga, o moj stari čačo!
 Ča si tako tužan i žalostan?
 Meram biti tužan i žalostan,
 Zaš je meni na vojnieu pojtji,
 Ili pojtji ili poslat sinka,
 A ja nimmam sina ni sinova!
 Govori mu kćerka Margarita:

Kroji mi ti robu po junačko,
 I mi kupi kordu po junačko,
 Kupi mi ti klobuk belim perjom,
 I mi kupi konja nejahana,
 Ja ću za te na vojnieu pojtji.
 Aj ti Boga! draga kćerko moja,
 Kako biš ti konja podkovala?
 Kovat ću ga kō drugi junaci.
 Kako biš ti oružje svitlala?
 Svitlat ću ga kō drugi junaci.
 Kako biš ti Danaj preplavala?
 Plivat ću ga kō drugi junaci.
 Kamo biš ti žute kose svoje?
 Plotat ću jih ko drugi junaci.
 Kamo biš ti bele dojke svoje?
 Hranit ću jih ko druge devojke.
 Pak joj kroji robu po junačko
 I joj kupi kordu po junačko
 Još joj kupi klobuk belim perjem,
 I joj kupi konja nejahana —
 Za ota je na vojnieu pošla!
 Kad je došla pred grade carove,
 Vidile ju te sluge carove,

stol pokrit čistim obrusom — i taj hip tečna večera od srdea mladjenca nenadana gosa. — Sve bijaše u toj kući tako prijazno i privabljivo, da je uprav godilo našem prijatelju.

„Ovi seljaci su baš izvrstni ljudi“, misli si Vrlić — „tako nlijudni i poslušni, da nikako ne uvidjam, kako se možemo mi, građanski odgojenci, ponositi svojimi manierami.“

Akoprem bijaše poslužba tih dobrih ljudi bezprikorna, ipak gost opazi na njihovih licih i u svem ponašanju, da ih nešto jako uznemiruje. Kadkad umaknu svi i čini se da pažljivo naslušuju. Često putah ustane se djevojka te unidje u izbu — za malo pak se vrati i svaki put nekakom žalostnom znatiželjnošću upru roditelji oči u nju.

„Brat mi tožko boluje!“ reče djevojka kao u odgovor na pitajuće pogleda tudjega gosta. — Boluje? — Ne mogu zatajiti, da se ova rieć nimalo nije glasila nepovoljno našima mladoga liekara. — Zamoli jih, neka ga povedu k bolestniku; pita, motri, raziskuje te napiše svoj prvi liečnički zapis.

Pisao ga krepkom rukom — a u grudima mu trepetalo srdeo. Tako je želio odužiti se onim blagim ljudem. — „Doći ću opet!“, reče drugo jutro, zajaše konjica — koj se takodjer neimadjaše potužiti na gostoljubivost u seljačkom hlevu.

Vrlić se vrati zbilja drugi dan — a i nasljednji i ovako svaki dan onoga tjedna — a na koncu tjedna bijaše njegov bolestnik opet na njegov zdrav i veselo!

„O da imacio ovdje liekara, kako ste vi, Gospodine! — opetovano mi govorahle dobri ljudi, i svaki put, kad bi došao u selo,

pozdravljahu ga velikim počtanjem svikolici seljani. Mnogi izmedju njih rada bi se s njim što više porazgovoriti; neki put učinu to najsmelji od njih, za njim drugi, tretji, naposled svi, kojim ga trebalo. — Pet satih naokolo nebijaše liekara, akoprem ima i ondje bolestnikah, kao igdje na svijetu, jerba u onom je kraju veoma nezdravo podnebje — i baš tada bijaše blizu ono ljeta doba, kad pogibeljna groznica hrpimico mori brižne kmete. — „Ja idem u pohode mojim bolestnikom“, običava reći Vrlić oteu, odpravljajući se od kuće. — „U obće“, govorahse mu neki dan, vrativ se iz sela, gdje je liečio do 15 bolestnikah, „u obće nije to baš mlohav početak! Zašto bi ja tražio drugdje, što imademo ovdje sigurno? — Drugdje možda nitko niti nemari za mene, u Trstu n. pr. manjka liekarom bolestnikah, ovdje pak manjka bolestnim liekara, ljudi se u mene podpuno pouzdavaju i nadam se, da mo neće pustiti da drugoga zovu; što mi dakle priedi, da se nastaviu ovdje medju dobrimi ljudi, svoj medju svojimi, blizu rodne kuće? — Jer pak takova odluka zahtjeva, da se zdravo prosudi, razumatra stvar na sve strane, i jedno jutro odvažno izjavi oteu, da će ostati kod kuće.

A što bi od sjajne ženitbe, kojoj se je Srećko nadao u velikū gradu? — Ništa, jer se ženi kod kuće, pak je na nju i zaboravio. A koju si je izprosio meni prijatelj? — Baš on, koji nlijudni čitatelji jurve poznaju, onu mladu djevojku, kojom se bijaše sretio onaj večer na putu, te koja mu naznači ravan put pod krov, a taj put bio je za njega put sreće i blagostanja, jer jo ravan put najbolji put.

Sli su oni caru povedati:
Aj vam Boga, care gospodine!
Došal vam je Vidoviću mladi,
Na poskoku da je mladi junak,
Na pogledu da j' devojka mlada,
Neznamo je l' junak je l' devojka.
Car je slugam vornim govorio:
Aj vam Boga, drage sluge moje!
Peljajte ga u bile butige,
Ko j' devojka zbirat će prsteno
Ko je junak će zbirat oružje.
Peljali ju u bile butige,
Prstene ni s okom pogledala,
A oružje j' najljepše zbirala.
Nisu znale te sluge careve,
Je li junak ni je li devojka.
Peljajte ga vrane kovat konje,
Ko je junak će jih podkovati,
Ko j' devojka ništar neće znati.
Peljali ju vrane kovat konje,
Kovala jih ko drugi junaci.
Nisu znale te sluge careve
Jeli junak ni je li devojka.

Još je care slugam govorio:
Aj vam Boga, drage sluge moje,
Peljajte ga mutni plivat Dunaj,
Ko je junak će ga preplivati,
Ko devojka, na kraju će stati.
Peljali ju mutni plivat Dunaj,
Svi junaci na kraju su stali,
Ona j' mlada Dunaj preplivala.
Nisu znale te sluge carevo,
Je li junak ni je li devojka.
Kad je došla nedoljica mlada
Pak je ona štale prekidala,
Tad je mlada tako govorila:
Štale moje, kidat vas nemorom,
Žute kose pod klobuk nemoru,
Bele dojke u njedra nemoru;
Cara služim devet godin dana,
I još care ni danaska nezna,
Il sam junak ili sam devojka.
Videla je Vidovića mlada,
Da ni cara i da ni cosara,
Zajahala j' dobra konja svoga,
Ođjahala k svojoj miloj majki.

djaci u Gradcu molili, neka im pruži kakvu podporu. Isto tako je odbio prošnju za podporu dviju istranskih djakah naše narodnosti. S druge strane je uslišao prošnju bečkih djačkih društva za podporu bolesnih i ubogih djakah bez razlike narodnosti, podielivši svakomu od njih po 40 f. Izviše djačkomu društvu u Mariabrunu u istu svrhu 20 f.

* Zemaljski odbor u Poreču je dopustio, da občinsko zastupstvo u Pazinu može prodati vladi školsku občinsku sgradu za 43,000 for. tim uvjetom, da plati 18,000 for. što jih duguje gorickomu fondu, a ostalom svotom od 25,000 f. da uzidje novu kuću za pučke škole i občinski uređ. S druge strane, kao što čitamo u *Osservatore Triestino*, Janta nedopušta, da pazinska občina uzme na posudu 20,000 f. jer da tom prodajom prestaje potreba toga zajma.

* Sveučilišni odbor u Zagrebu radi neumorno, da stupi što prije u život toli željkovano sveučilišće, pak se čuje, da će se već dođućega listopada otvoriti tri fakulteta, naime bogoslovni, pravoslovni i filozofski, na godinu pako i liečnički. Srećan početak.

* Rodoljubno društvo sv. Jeronima u Zagrebu držalo je na 22 pr. m. glavnu skupštinu. Izvješće upravljajućega odbora saslušala skupština s potpunim zadovoljstvom, a s pravim oduševljenjem primi viest, da je preuzv. gosp. biskup Strossmayer poklonio društvu sve svoje dnevnice u iznosu od dvie tisuće forinta. — Skupština zaključila medju ostalim, neka se pozovu župnici, da svojaki nastoje, da pribave društvu čim više članova u pučanstvu po selih, za koje se je društvo ponajprije ustrojilo.

* U Trstu prošle se je godine pojelo: 17,000 volovah, 20,000 telacah, 10,000 skopacah, 36,000 janjacah, 5,000 prasacah — a popilo: 130,000 vedarah piva (bire), 152,000 vedarah vina, 10,000 vedarah rakije i druge žešt. Borne to nije malo!

* † Anton Eduard Zhisman, ravnatelj ovdašnje trgovačke i pomorske Akademije, preminu 8. t. m. u 52. godini svoje dobe, a dne 10. bijaše mu vele sjajan sprovod, komu je prisustvovao brat mu, profesor na bečkom sveučilišću i učitelj carevića Rudolfa, onda namjestnik Primorski, barun Coschj, i sve e. k. ovdašnje oblasti, učitelji svih srednjih i pučkih školah sa množinom učeće se mladeži, kao takodjer nebrojeni znalci i prijatelji njegovi. Bio rodom Slovenac, vooma razgranjenih i dubokih naukah, a što je nam najmilije vjeran Bogu, caru i svojemu narodu. Bog ga pomiluj!

* Grof Bismark ne srđi se samo na francuzke biskupe i novinstvo, te i na novinstvo belgijansko, koje osudjuje njegovu politiku proganjajuć katoličko crkve, nego se srđi i na Italiju, što je dopustila, da Lamarmora smije izdati nepovoljna mu otkrića, i što nije zabranila, da lombardski biskupi izdadu adresu sažaljenja proganjenim biskupom u Pruskoj. Ovu adresu podpisali su biskupi bergamski, pavijanski, kremški, kremonski, komski, lodiški, i pomoćnik biskupa bergamskoga. „Nordallg. Ztg.“ upisuje ovu adresu talijanskoj vladi kao čin neprijateljski prema Njemačkoj, a Bismark, vele, da je dao pitati, nebi li se mogao Lamarmora potegnuti na sud radi tobož lažljivih dopisah.

Neukû Nauka.

Što vriedi jedno tičeje gnjezdo?

Muhavica (tica pjenica) hranila je sebo i petero svojih tičičah. Svako je trebalo na dan 50 raznih gusenica, dakle skupa 250 komadah dnevice. Hranilo se u gnjezdu 30 danah, to dok su moglo letiti, trebale su 7500 gusenica. Svaka pako gusenica poždere toliko na dan od lišća i stabalna cvjeta, koliko je sama teška. Razmierno pako treba i gusenica 30 danah dok bude velika. To ako pojede na dan samo jedan cviet (cvietak vočke), u trideset danah pojede ih 30. Tako jedno muhavčino gnjezdo spasi od gusenica 215,000 cvietakah; uzmemo li pako da po gdjejoja gusenica i 10—30 cvietakah poždere na dan, onda se jedva dade opisati kvar, što ga takva neman nanese vočki! Koliko dakle vriedi jedno tičeje gnjezdo!

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Prošloga mjeseca preminuše u Gospodu: M. č. g. Jakov Marčelja, župnik u Lanišću u 62. godini svoje dobe; M. č. g. Juraj Tomizza, kanonik u miru u Čitanovi, 72. godini svojega vieka. — Za upravitelja obudovljene plovanije lanišćanske imenovan je m. č. g. Ivan Narobe.

Različite viesti.

* Poslanik D. Dr. Vitezić je dne 13. t. m. upitao ministra bogočasća i naukah: 1. da li misli odstupiti od one naredbe, kojom je g. 1809. otegoćen djakom prelaz iz translajtanskih gimnazijah na cislajtanska sveučilišća; 2. da li i što misli učiniti, da se u Istri i na kvarnerskih Otocih mogu mladići izobraziti u svojem matersinskom jeziku; 3. da li je nakan doskočiti barem djelomice i što prije pomanjkanja srednjih školah u matersinskom jeziku, to osnovati gdje u Istri jednu gimnaziju i jedno hrvatsko učiteljišće ili preparaudije?

* Opet Polesini-Kamalić. Kako čitamo u bečkih novinah, ministar unutarnjih posalah je javio ovjerovitelnomu odboru, da je naredio, neka se službeno povede iztraga na istranskih birališćih glede Polesina-Kamalićeva izbora.

* Djačke podpore. Kako se čita u *Osservatore Triestino* porečki odbor zemaljski je odbio prošnju, kojom su ga slavenski

Javna zahvala.

Mi podpisani smatramo si za dužnost, javno se zahvaliti banki „Slavia“ u Pragu, koja nam je usljed požara, zgodivšega se 8. decembra prošle godine, oškodjena stanja, kod iste osigurana, u skupnoj svoti od 1905 f. 41 posredovanjem svojega vrhovnoga zastupnika u Trstu, gosp. Fr. And. Pleše-a, u gotovu novcu istinito izplatila.

Obzirom na svjestno i pravično postupajno rečene banke, preporučujemo istu najtoplije svim posjednikom, koji žele svoja stanja ili gblive stvari osigurati, pošto „Slavia“ javno dokazuje, da je narodna i pravična.

U Hrušici 27 januara 1874.

Sa poštanjem

† Stefan Dodić,

† Juraj Mergoc

† Josip i Stefan Girm

Jakov Valentić v. r.

Franjo Waišel v. r. učitelj kao svjedok.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Eebruara 1874.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Carški dakati (cekint)	—	—	5.33	5.33 $\frac{1}{2}$	5.33	5.33	5.36 $\frac{1}{2}$	—	5.33	5.32	5.32	5.32	5.32	—	—	5.32
Napolioni	—	—	9.03	9.03	9.03	9.03	9.02 $\frac{1}{2}$	—	9.01	8.99	8.99	9.00	9.01	—	—	9.00
Uro Inglesko	—	—	11.38	11.38	11.38	11.38	11.37	—	—	11.34	11.34	11.34	11.35	—	—	11.35
Srebro priđ (anglo)	—	—	107.15	107.15	107.15	107.15	107.10	—	106.85	106.33	106.33	106.25	106.25	—	—	106.65

ustao proti Bogu, nego da bi jasna čudoredna pravila vodila život čovječanski u svih javnih i obiteljskih poslovih. I Bog obeća puku, koji bude ovršivao te zapovjedi, da će blagosloviti njegova polja i njegove livade, njegove kuće i njegove obitelji i svako djelo rukuh njegovih, al mu i zaprijeti: „Ako pak nebudeš uzslušao glasa Gospodina Boga svojega i uzdržao i izvršio sve zapovjedi i naredbe njegove, koje ti ja danas zapovedam, doći će na te sve kletve i stignut će te. Udarit će te Bog sliepilom uma tvojega; progonit će te zli jezici i tlačiti tudja oholost, a nećeš imati nikoga, da ti pomogne. Mnogo ćeš posijati, a malo spraviti; posadit ćeš trsje i okopat ćeš ga, a nećeš piti vina od njega; mučit ćeš se i truditi, a nećeš uživati, jer će ti svaki plod zemlje crvi raztočiti. Imat ćeš maslinah, a nećeš imat ulja ni da si glavu namažeš, jer će ti ulike uvehnuti i zelene na tla popadati.“ (V. Mojs. XXVIII.)

Braćo predraga, ta šiba i nas bije već od nekoliko godinah, pa koji je tomu drugi uzrok nego naše griješno življenje? Ako iskreno priznamo, da smo zagriješili, da smo se zapustili Boga, da smo pogrdili njegovo sveto ime, da smo pogazili svete nedjelje i blagdane, il radeć i težeć kao u djelavnike, il trateć vrieme griješnimi zabavami; ako priznamo, da smo okaljali društvo čovječansko razpušćenošću, da smo ocrnili dobro ime svojega blišnjega i oskodili ga na duši i na tielu — ako sve to priznamo: onda se neimamo čemu čuditi, što nas Bog pohadja svojimi pedepsami, da tako osveti svoje uvriedjeno lice, kao što nam je već preko Mojsije zaprijetio: „Doći će na te siromaštvo, zimnica, suša, kuga, sniet; nebo će nad tobom postati od mida, a od zeleza zemlja, koju tlačiš; glad i draginja hoće te mučiti i prokletto će biti sve, što budeš radio, dokle se god neskončaš.“ (Ondje.) Da se ovakve nevolje i nesreće nemogu pripisati slučajju te reći, da je to tako naljetilo, da su došla takova ljeta, da su se okrenula vremena; nego dapače da je to pravedna pedepsa božja, koja je stigla sviet zato, što se je otmetnuo od Boga: to se vidl odanle, što su se prletnje, naviešćene od Mojsije u rečenoj knjigi, izpunile i izpunjuju se još i danas na dlaku od tisuće i tisuće godinah nad pukom Izraelskim, kojemu je govorio ovako: „Na te će pasti prokletstvo, koje će te pratiti i goniti, dokle te nezatare, jer nisi slušao glasa Gospodina Boga svojega i nisi ovršivao zapovjedih njegovih, i to prokletstvo će biti na tobi i na tvom potomstvu do vieka za' čudo i za izgled svietu. Iz daleke zemlje, sa kraja svieta pustit će ra tebe Gospodin jedan narod, kojemu nećeš razumiti jezika, i zatvorit će te u svih tvojih gradov: dokle se nesruše na zemlju jake i visoke zidine, u koje si stavljao sve svoje ufanje. Gospodin će unnožiti broj bičevah svojih za tebe i za tvoju djecu, bičevah silnih i stalnih, nesrećah strašnih i neprestajućih; kojih je bilo kao pieska, bit će vas malo, i bit ćete raztruseni i razsijani sirom svieta medju drugimi narodi od jednoga kraja zemlje do drugoga — jer niste slusali glas Gospodinov!“ (Ondje.)

Na taj način svi svjetski događaji potvrđuju pravednost suda Božjega i objavljuju pravednost njegovu u vladanju svieta: za prekršitelje zapovjedih Gospodinovih je pripravljena pedepsa, a za izvršitelje blagoslov njegov; pa tako se izpunjuje neprestanee prisega Božja, što ju je naviešćio svietu preko proroka svojega Ezekiela: „Ja prisiežem, da mi nije milo, da bezbožnik umre, nego da se vrati sa svoga puta i da bude živ.“ (Ezek. XXXIII.)

Naš božanstveni Učitelj neće nas, da postavimo svu svoju nadu u Boga, koji hrani gavrane i odieva evieće na livadi, pa neće ni nas ostaviti da poginemo od glada i golote, kazao nam je, da išćemo prije svega kraljestvo božje i pravednost njegovu, pak da će nam se nadvrći sve ostalo, što trebamo za život i tielo (Luk. XII. 22-23). Zato molimo u Otčenašu „Pridi kraljestvo tvoje“, to jest, ono kraljestvo, u kôm kraljuje Jedinorodjeni Sin Božji, da polag Psalmista (Psalm. II) „navješćuje zapovedi Gospodinove, da uči sudije ovoga svieta pravdu Božju, da zove sve narode na posluh prama vladaru neba i zemlje, da jih mine srdžba Svemogućega, koji netrpi, da mu se podsmjeluju bezbožni podrugljivei vječne pravde njegove.“

Ah, braćo, kleknimo pred prestoljem Višnjega, koji viekom kraljuje i spoznajmo svoje grieh! Ako smo dosad uzdisali u tugi i žalosti, ali nismo poboljšavali svojega življenja; ako smo dosad obećivali pod pedepsom, da ćemo bit poslušni zapovjedim Božjim, ali smo se pozabili svojih obećanjah, čim nas je minula pedepsa; ako smo molili za oprošćenje, kad nas je dotaknula ruka Božja, ali smo se opet vratili u griješno življenje, čim nam se je oprostilo, spoznajmo, da smo nedostojni milosti Božje! Za to skrušenim srdeem mrzimo na naše opačine, vratimo se k Bogu i očistimo dušu svoju od grieha iskrenom pokorom! Slušajmo Učitelja, što nam je poslan u osobi Jedinorodjenoga Sina Božjega, pak ćemo naći i mi omu utjehu u naših nevoljah, koju je nekada bio poslao Bog puku Izraelskomu preko proroka Joela (glav. II): „Sinovi Sionski, radujte se i veselite se u Gospodu Bogu svojem! Ja ću vam nadomjestiti nerodne godine; vasa će gumna biti puna zita, a vaše pivnice pune vina i ulja; jest ćete izobila i bit ćete siti i hvalit ćete ime Gospoda Boga svojega, koji učini s vami čudesa!“

U Trstu na Sviećnicu, dne 2. Februara 1874.

† BARTOLOMEJ

Biskup.